



# Coimisiún na Scrúduithe Stáit

## SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2012

# EALAÍN

## Stair agus Léirthuisicint na hEalaíne

### Gnáthleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín.

**Déardaoin, 14 Meitheamh**

**Tráthnóna, 2.00 – 4.30**

### Treoracha

Freagair **trí** cheist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa 1000AD – An Lá Inniu), agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisicint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid de réir mar is cuí chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do **na léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo.**

## ROINN I – An Ealaín in Éirinn

1. Tá sampla de shnoíodóireacht chloiche ón tréimhse réamh-Chríostaí *léirithe ar an mbileog leis seo*.  
Freagair (a), (b) agus (c).  
(a) Ainmnigh an chloch.  
(b) Déan cur síos agus plé ar a cuid maisiúcháin.  
(c) Ainmnigh saothar eile ón tréimhse seo a rinneadh as cloch nó as miotal.  
*Léirigh do fhreagra.*
2. Is cineál earra miotail ón gCré-umhaois é an luanla, atá *léirithe ar an mbileog leis seo*.  
Freagair (a), (b) agus (c).  
(a) Cén fheidhm a bhí aige?  
(b) Déan cur síos ar an gcaoi a ndearnadh é.  
(c) Déan cur síos ar na teicníochtaí a úsáideadh chun é a mhaisiú.  
*Léirigh do fhreagra.*
3. Tá ceann de na seoda Éireannacha is cáiliúla *léirithe ar an mbileog leis seo*.  
Freagair (a), (b) agus (c).  
(a) Ainmnigh an saothar agus déan cur síos ar a fheidhm.  
(b) Déan cur síos ar an gcaoi a ndearnadh é.  
(c) Déan cur síos agus plé ar a chuid maisiúcháin.  
*Léirigh do fhreagra.*
4. Scríobh faoi teach baile mhóir de do rogha féin ón tréimhse Sheoirseach.  
Freagair (a), (b) agus (c).  
(a) Ainmnigh an teach baile mhóir nó an tsráid ina bhfuil sé lonnaithe.  
(b) Déan cur síos ar an taobh istigh agus ar an taobh amuigh den teach baile mhóir atá roghnaithe agat.  
(c) Déan cur síos mion ar ghné amháin den taobh amuigh.  
*Léirigh do fhreagra.*
5. Tá “**Snámh na Life**” le Jack B. Yeats (1871-1957) *léirithe ar an mbileog leis seo*.  
Freagair (a), (b) agus (c).  
(a) Cad is ábhar don phictiúr seo, dar leat?  
(b) Déan cur síos ar chomhdhéanamh agus ar stíl an phictiúir.  
(c) Ainmnigh pictiúr amháin eile le Jack B. Yeats agus déan cur síos achomair ar an bpictiúr sin.  
*Léirigh do fhreagra.*

6. Tá “**Mná Bhéal Feirste**” le F.E. McWilliam (1909-1992) *léirithe ar an mbileog leis seo*.  
Freagair (a), (b) agus (c).  
(a) Cad is ábhar don phíosa dealbhóireachta seo, dar leat?  
(b) Déan cur síos ar chomhdhéanamh agus ar stíl an phíosa dealbhóireachta seo.  
(c) Ainmnigh sampla amháin eile den dealbhóireacht fhíorach a ndearna tú staidéar air agus déan cur síos achomair air.  
*Léirigh do fhreagra.*

7. Freagair (a), (b) agus (c).  
(a) Roghnaigh saothar le duine **amháin** de na healaíontóirí seo a leanas agus ainmnigh an saothar: Evie Hone, Louis le Brocqy, Martin Gale, Jim Fitzpatrick.  
(b) Déan cur síos agus plé ar an saothar faoi na ceannteidil seo a leanas:
  - ábhar
  - comhdhéanamh
  - úsáid datha(nna).(c) Tabhair roinnt eolais mar gheall ar an ealaíontóir atá roghnaithe agat.  
*Léirigh do fhreagra.*

## ROINN II – Ealaín na hEorpa (1000AD – An Lá Inniu)

8. Freagair (a) agus (b).  
(a) Ainmnigh eaglais Rómhánúil a ndearna tú staidéar uirthi agus déan cur síos uirthi faoi na ceannteidil seo a leanas:
  - plean iomlán
  - gnéithe taobh amuigh agus taobh istigh.(b) Déan cur síos achomair ar shampla amháin den dealbhóireacht Rómhánúil a ndearna tú staidéar air.  
*Léirigh do fhreagra.*

9. Tá “**Póg Iúdáis**” le Giotto (c.1266-1337) *léirithe ar an mbileog leis seo*.  
Freagair (a) agus (b).  
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
  - ábhar agus comhdhéanamh
  - dath(anna)
  - peirspictíocht.(b) Ainmnigh ealaíontóir amháin eile ón tréimhse seo agus déan plé achomair air/uirthi.  
*Léirigh do fhreagra.*

10. Freagair (a) agus (b).  
(a) Ainmnigh saothar amháin de do rogha féin le Michelangelo (1475-1564) agus déan cur síos agus plé ar an saothar sin.  
(b) Tabhair cuntas achomair ar shaothar Michelangelo go ginearálta.  
*Léirigh do fhreagra.*
11. Roghnaigh ceann **amháin** de na saothair seo a leanas agus freagair (a) agus (b)  
“**Primavera**” le Botticelli (1445-1510)  
“**An Mona Lisa**” le Leonardo da Vinci (1452-1519)  
“**Pósadh Arnolfini**” le Jan van Eyck (a d’éag 1441)  
“**Les Demoiselles d’Avignon**” le Pablo Picasso (1881-1973).  
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar atá roghnaithe agat faoi na ceannteidil seo a leanas:  
• ábhar/téama  
• comhdhéanamh  
• dath(anna) agus stíl.  
(b) Ainmnigh saothar amháin eile leis an ealaíontóir atá roghnaithe agat, agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.  
*Léirigh do fhreagra.*
12. Tá “**Féinphortráid le Bindealán Cluaise**” le Vincent van Gogh (1853-1890) *léirithe ar an mbileog leis seo.*  
Freagair (a) agus (b).  
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:  
• ábhar  
• comhdhéanamh  
• dath(anna) agus stíl.  
(b) Ainmnigh pictiúr amháin eile le van Gogh, agus déan cur síos agus plé achomair ar an bpictiúr sin.  
*Léirigh do fhreagra.*
13. Roghnaigh saothar ar bith le Edvard Munch (1863-1944) a ndearna tú staidéar air.  
Freagair (a) agus (b).  
(a) Ainmnigh an saothar atá roghnaithe agat, agus déan cur síos agus plé air faoi na ceannteidil seo a leanas:  
• ábhar  
• comhdhéanamh  
• dath(anna) agus stíl.  
(b) Conas a léiríonn Munch mothúcháin ina shaothar, dar leat?  
*Léirigh do fhreagra.*

14. Tá “Tógáil Bhog le Pónairí Beirithe” le Salvador Dali (1904-1989) *léirithe ar an mbileog leis seo.*

Freagair (a) agus (b).

(a) Cén bhrí atá Dali ag iarraidh a chur in iúl sa saothar seo dá chuid, dar leat?

(b) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:

- comhdhéanamh
- úsáid datha(nna)
- stíl.

*Léirigh do fhreagra.*

### ROINN III – Léirthuiscint na hEalaíne

15. Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar fhógra teilifíse atá suimiúil, dar leat. Bain úsáid as na ceannteidil seo a leanas i do fhreagra:

- spriocmhargadh
- smaoineamh
- teicníocht a úsáidtear chun aird an lucht féachana a tharraingt.

(b) Déan cur síos gairid ar an gcaoi a dtabharfá faoi fhógra teilifíse a chruthú le haghaidh seampú sóchais nó le haghaidh ócáid spóirt.

*Léirigh do fhreagra.*

16. Freagair (a) agus (b).

(a) Ainmnigh gailearaí **nó** músaem **nó** ionad léirmhíniúcháin ar thug tú cuairt air agus déan cur síos ar dhá thaispeántán a bhí suimiúil, dar leat, agus mínigh cén fáth.

(b) Déan cur síos ar an gcaoi a rachadh do chuairt i bhfeidhm ort agus taispeántas saothair ealaíne á phleanáil agat i do scoil féin.

*Léirigh do fhreagra.*

17. Rinneadh an bréagán atá *léirithe ar an mbileog leis seo* a dhearadh chun páiste óg a spreagadh.

Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar thréithe an bhréagáin seo faoi na ceannteidil seo a leanas:

- dearadh iomlán agus sábháilteacht
- bunábhair
- dath(anna)
- uigeacht.

(b) Cad iad na thréithe a lorgófá i ndearadh bréagáin le haghaidh linbh i gcliabhán.

*Léirigh do fhreagra.*

18. Is minic a chuireann ionaid mhiondíola málaí siopadóireachta tarraingteacha ar fáil dá gcustaiméirí.

Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar na tréithe dearaidh a bhaineann le mála suntasach tarraingteach. Bain úsáid as na ceannteidil seo a leanas:

- cruth/stíl
- íomhánna
- dath(anna)
- litreoireacht.

(b) Mol dearadh le haghaidh mála siopadóireachta do cheann amháin de na hionaid mhiondíola seo a leanas:

- siopa poitigéara
- siopa torthaí agus glasraí
- siopa earraí leictreachais.

*Léirigh do fhreagra.*

19. Is tearmann nó díseart do chuid mhór daoine an tseid ag bun an ghairdín.

Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar na hoiriúintí a bheadh ag teastáil chun seid sa ghairdín a athchóiriú do cheann amháin de na gníomhaíochtaí seo a leanas:

- ceol
- caitheamh aimsire de do rogha féin
- “nead” do dhéagóirí.

(b) Déan sceitse mionsonraithe de do phlean agus bíodh tagairt agat don fheidhm, don solas, don spás urláir agus do na fearais.

*Léirigh do fhreagra.*

20. Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar na bealaí ina mbíonn baint ag dath agus stíl na gruaige ar fhir agus ar mhná le “ráiteas faisin” a dhéanamh.

(b) Mol dearadh le haghaidh stíl ghruaige a chuirfeadh le culaith déagóra do cheann amháin díobh seo a leanas:

- agallamh do phost
- cóisir bhréigéide
- ceolchoirm
- rince mór *debs*.

*Léirigh do fhreagra.*

21. Tá raon leathan grúpaí agus eagraíochtaí ann a bhfuil meirgí agus suaitheantais acu. Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar dhá shampla ar bith atá suimiúil, dar leat, faoi na ceannteidil seo a leanas:

- cruth
- oiriúnacht an dearaidh
- íomhána
- dath(anna).

(b) Mol dearadh do mheirge nó do shuaitheantas a bheadh oiriúnach do cheann amháin díobh seo a leanas:

- cumann drámaíochta
- cumann diantiomána
- cumann iascaireachta
- ionad gleacaíochta.

*Léirigh do fhreagra.*

# Leathanach Bán